

NHỮNG MẪU RỜI HÉO ÚA

(Tự Truyện 4)

*Tóc buốt đêm chiêm bao
Ngày nắng vàng bãi nhớ
Em sống không cần thờ
Trái tim cầm trên tay*
(Thơ TNH)

*/ Thời gian tháng 11/1995, trong tờ Văn Uyển Mùa Đông 1995, mục Tài Hoa Mệnh Bạc, tôi đang viết về tiểu sử Gogol. Từ lâu, tôi vẫn đọc và yêu các bản văn châm biếm tế nhị của Gogol; nhưng kể từ khi đi sâu vào chi tiết cuộc đời ông, tôi mới thấm cảm thật nhiều nỗi cô đơn trong vận số nhà văn Nga vĩ đại này. Xong tiểu sử và tác phẩm, viết qua phần Tự truyện, thật tình tôi mượn tâm sự Gogol để nói lên tâm sự riêng mình: “Một nhà văn bị tẩy chay tàn nhẫn trong nguyên cả tập thể đông đảo các nhà văn.”

Đang sống trong thế giới Gogol, tôi cũng nghĩ nhiều đến bác Hà Thượng Nhân. Một lần trò chuyện với bác qua điện thoại, tôi thành thật thỉnh ý bác:

“Xin bác cho cháu một chữ ‘có’ hay ‘không’, rằng cháu có nên ngưng loạt bài Một Truyện Dài Không Có Tên như rất nhiều bạn hữu đã khuyên, trong số gồm cả anh Chương (con trai bác)?”

Bác Hà Thượng Nhân trả lời:

“BG có đọc Gogol hẳn biết tác phẩm *Les Ames Mortes* của ông? Trong cuốn ấy, Gogol chửi người Nga từ trên xuống dưới, từ vua tới quan, từ quý tộc đến bình dân, từ trí thức đến văn nhân nghệ sĩ. Viết xong cuốn I, Gogol bị cả văn giới và các nhà phê bình Nga tẩy chay hẳn. Ông kêu lên: ‘Đợi cho tôi viết cuốn II xong rồi hãy nhận xét xem tôi là ai?’ Sở dĩ nói thế là vì trong *Les Ames Mortes II và III*, Gogol dự trù những cái tội tộ của dân tộc Nga sẽ được cải sửa bằng đạo đức con người để tiến lên chỗ thăng hoa đẹp đẽ. Nhưng với đà dư luận tàn ác, nhà văn đã không viết nổi hai phần kế tiếp, cuối cùng bị rơi vào điên loạn mà chết.”

Bác nói thêm:

“Khi tôi nghĩ tới BG là lại nghĩ tới Gogol. Tôi cho rằng không ai yêu nước Nga bằng Gogol, yêu từ cái xấu đến cái tốt. Bên cạnh những phơi bày tội tộ về người Nga, Gogol còn có những bản văn ca tụng quê hương rất tuyệt diệu. BG cũng thế, bên cạnh Một Truyện Dài Không Có Tên vạch trần những cái xấu của giới văn nghệ sĩ, gồm luôn TNH và BG, cũng còn có Nước Chảy Qua Cầu nói lên cái đẹp của toàn thể quê hương VN.”

Rồi bác kết luận:

“Đức tính đầu tiên và quý báu nhất mà một nhà văn cần phải có là *thành thật*. Nếu không đủ thành thật thì chưa thể gọi là nhà văn. BG được Trời phú

cho điều lương thiện ấy, nên giữ, đừng vì sợ hãi dư luận mà bỏ. Cứ tiếp tục viết Một Truyện Dài Không Có Tên nếu thích. Bây giờ hẳn nhiên BG phải bị ghét thù, xa lánh, nhưng vài chục năm sau, độc giả vô tư công bằng sẽ hiểu giá trị cuốn ấy nằm ở đâu.”

[]